

DITA HOROCHOVSKÁ

KDYŽ JAZYK je víc než ruka

„PROBUŽ SE. SPUSŤ
APLIKACI. ZÁKLADNÍ
SKUPINA. SPUSŤ
APLIKACI. FIREFOX. MYŠ.
PRAVÝ HORNÍ ROH.
KLIKNI. NA STŘED...“
NEBOJTE, NEJDE
O ŠKOLENÍ SPRÁVCŮ SÍTÍ.
TO JEN JEDNA DROBNÁ
SLEČNA HOVOŘÍ KE
SVÉMU POČÍTAČI.

Dita Horochovská je kvadruplegička – ochrnutá na všechny čtyři končetiny. Počítač je proto jediný prostředek, tedy kromě její proříznuté pusy, jak být v kontaktu se světem. Dita mluví tak rychle, přesně a srozumitelně, že dokáže i bez pomoci rukou psát na počítači skoro stejně svižně jako profesionální písáčky. I díky počítači se jí podařilo zvládnout střední školu se samými jedničkami. Uvažovala o studiu psychologie na vysoké škole, ale teď má v životě jinou prioritu. Od příštího měsíce začíná v rámci několikaročního projektu Duhový most pracovat jako lektorka kurzu hlasových technologií, kde bude učit podobně zdravotně postižené, jak se připojit na internet, vyhledávat informace, psát blog a e-maily pomocí hlasu. Na lekce se může přihlásit každý, kdo není schopen ovládat počítač standardním způsobem.

NÁROČNÉ A KRÁSNÉ

„Plocha. Základní skupina. Spusť aplikaci. Word. MyDictate,“ probouzí Dita svým jemným hláskem program MyDictate, což je další z hlasových programů, kterým vytváří delší souvislé texty – nejčastěji e-maily. „Začátek diktování,“ zdraví bílou plochu Wordu před sebou na monitoru. „Dobrý den,“ diktuje a v tabulce při kraji obrazovky jí rázem naskakují slova, která by se jí mohla do textu hodit. Počítač dělá chyby ve slovech, u kterých lze těžko rozpoznat délku samohlásky na konci, například ji/jí. Program MyDictate tedy špatně „slyší“ podobné nuance, ale s dávkou trpělivosti a šikovnosti není problém napsat jakékoliv slovo. Princip hlasového ovládání složitě nejen vypadá. I jeho letitá uživatelka uznává,

„Se svým počítačem trávím takřka všechn čas. Bez něj bych byla nemožná.“

že naučit se pracovat s počítačem pouze s pomocí svého hlasu, není vůbec jednoduché. Ještě teď po pěti letech, co ho užívá mnoho hodin každý den, se o něm dozvídá něco nového, odhaluje další funkce, učí se. „Program je velice citlivý na tón a výšku hlasu. Někdy musím slovo několikrát zopakovat, než ho počítač dokáže správně dešifrovat a zapíše ho v takové formě, v jaké ho potřebuji,“ vysvětluje Dita Horochovská. Očekává tudíž, že se stejným problémem budou zápasit i její svěřenci na kurzu. „Hlasový program rozhodně není automaticky vhodný pro každého, kdo má problémy s ovládním klávesnice a myši. Myslím si, že například lidé, kteří se krom toho potýkají i s poruchami řeči, budou mít se zvládnutím hlasové technologie velké potíže,“ soudí dvaadvacetiletá tmavovlása. Rozhodně prý ale nechce nikoho od výuky předem odrazovat. Naopak. Díky tomu, že program vyžaduje, aby ho uživatel oslovoval pořád stejně – stejnými slovy, stejným tónem (protože je naprogramován tak, aby rozlišoval povely pouze jednoho konkrétního člověka) – cvičí a zlepšuje si tím správnou výslovnost a dýchání. Dita Horochovská je toho ostatně taky důkazem. Práce na počítači je pro ni i dechovou terapií.

POČÍTAČ – KAMARÁD?

Není to ale zdaleka to jediné, čím žije a co jí těší. Tahle půvabná jemná dívka je totiž vášnivou fanynkou, znalkyní, divačkou a hlavně docela častou návštěvnicí závodů Formule 1. Krom toho taky zvědavou prů-

Evropský sociální fond Praha & EU: Investujeme do budoucnosti

Dita miluje závody Formule 1, o tom vypovídají jak její cesty na závody, tak i výzdoba pokoje

Tady se nechala zvěčnit s pilotem F1 Fernandem Alonsem

Ovšem Dita je taky nadšenou fanynkou skupiny No Name. I s nimi se jí podařilo získat fotku.

A to je on – počítač, s nímž tráví většinu dne a díky němuž komunikuje se světem vlastně bez překážek

zkumnicí druhé světové války. K tomu prvnímu ji přivedl o šest let starší bratr a jeho kamarádi a k tomu druhému... těžko říct. Každopádně její knihovnička válečnou literaturou přetéká. Skromně sice tvrdí, že se vyzná jen ve Formuli 1, přitom ale sleduje hokej, na zimní olympiádu se dívala v přímém přenosu, otevřeně kritizuje a chválí práci fotbalových a formulových komentátorů. Když s ní člověk mluví a sleduje temperamentní obličejovou mimiku, během chvilky na její vážné zdravotní indispozice docela zapomene. „Je fakt, že mu tykám a trávím s ním takřka všechn svůj čas, bez něj bych byla úplně nesamostatná,“ uvažuje nad otázkou, jestli nevnímá počítač spíš jako kamaráda než užitečnou technickou pomůcku. „Nevím. Takhle jsem nikdy neuvažovala. Kamarádovi bych těžko říkala na střed,“ směje se a posluchači okolo spolu s ní.

TRPĚLIVOST PŘEDEVŠÍM

Už teď se zdá být jisté, že se svou vyřídilkou a znalostmi návštěvníky kurzu hlasových technologií s přehledem zvládne, hravě pobaví, a když bude potřeba, tak i trochu srovná do latě. „Všechno jim vysvětlím, zopakují tolikrát, kolikrát bude třeba, procvičím. Ale trénovat musí hlavně sami doma, a několik hodin denně,“ říká pevně. Proto taky budou počítače klientům půjčovány domů, aby si na ně v klidu a pohodě zvykli a bez zábran se je naučili oslovovat. Jejich prostřednictvím se pak dostanou nejen „mezi lidi“, ale díky nabytému počítačové gramotnosti pro ně bude snazší získat práci. Sdružení Polovina nebe (www.polovinanabe.cz) si od svého projektu, financovaného Evropským sociálním fondem a programem OPPA, ostatně hodně slibuje. Už proto, že si najalo na zavádění hlasových technologií do praxe specialist-

ku, zdravotně postiženou dívku. Kdyby je učil ovládat počítač zdravý člověk, mohli by se před ním klienti cítit nepříjemně a neschopně. „Protože já jsem na tom hůř než většina zdravotně postižených, mohou si tím pádem říct: Když to zvládla ona, dokážu to taky,“ uvažuje Dita Horochovská. Snadné to mít nebudou. Trpělivost je tady ten největší předpoklad úspěchu. Ale dosáhnout samostatnosti a nezávislosti, samozřejmě v mezích reálných možností, je hodně silná motivace. ■

ŽENY DOKÁŽOU ZÁZRKY

Také v letošním roce pokračuje seriál Vlasty o ženách, které si rozhodně zaslouží pozornost. Setkáte se s dámmi, o nichž se třeba moc nemluví, ale prožily pohnuté životy, dokázaly neuvěřitelné věci, prokázaly odvahu, sílu a laskavost. Znáte nějakou zajímavou ženu?